

VAN DE DEKEN

Hoger bolletjesberoep

mr. M.W. Guensberg

De affaire van de bolletjesslikkers heeft geleid tot een aantal in ijlt tempo totstandgekomen wetsvoorstellen. Een daarvan is het op 12 maart in de Tweede Kamer aangenomen voorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, dat het strafplafond van de politierechter van zes maanden gevangenisstraf verhoogt naar een jaar. Dit voorstel verruimt bovendien de mogelijkheid van unus-rechtspraak in strafzaken in hoger beroep: een enkelvoudige Kamer van het Hof wordt bevoegd te oordelen over vonnissen van de kantonrechter en de politierechter, waarbij niet meer dan zes maanden is opgelegd. Het is overigens niet beperkt tot drugsdelicten. In zoverre moet het los van de bolletjesophef worden gezien.

Met het wetgevingsproces is zo'n grote haast gemaakt, dat de normale consultaties van onder meer de Orde achterwege zijn gebleven. Jammer. Maar ook een teken aan de wand. Het is de laatste maanden al meer voorgekomen, met name na de aanslagen van 11 september 2001, dat zorgvuldigheid van wetgeving is geofferd aan 'noodwetgeving' waarop uit rechtsstatelijk oogpunt valt af te dingen.

Het zal van het openbaar ministerie en de rechter afhangen of de zorgvuldigheid niet al te zeer het kind van de rekening wordt

Minister Korthals, ooit tegenstander van wat hij nu verdedigt, motiveert de nieuwe regeling met het argument dat daardoor de berechtingscapaciteit wordt verruimd en de doorloopsnelheid vergroot. Prachtig, zo vindt ook de Orde. In de memorie van toelichting worden de nadelen overigens niet verdoezeld. Het siert de minister dat hij een evenwichtige toelichting heeft geschreven, waarin de oorspronkelijke bezwaren van de minister herkenbaar blijven. 'De voorgestelde aanpassing heeft haar prijs', aldus de toelichting. Inderdaad. Forse straffen van bijvoorbeeld negen of twaalf maanden opleggen zonder collegiaal overleg en onmiddellijk na het onderzoek ter zitting bevordert in het algemeen niet de kwaliteit van en zeker niet het vertrouwen in de strafrechtpleging. Meer unus-rechtspraak in appèl (ook al betreft het lichtere zaken) is eveneens een opmerkelijke trendbreuk.

Toch gaat het te ver zich vierkant tegen het wetsontwerp op te stellen. De toelichting maakt duidelijk dat niet getornd wordt aan het wettelijke uitgangspunt dat politierechterzaken vooral qua bewijs 'van eenvoudige aard' moeten zijn. De verwijzingsmogelijkheid naar de meer-voudige Kamer blijft bestaan. Waar de toelichting niet over rept is de mogelijkheid voor de verdediging, geconfronteerd met een zware eis, schriftelijk vonnis te vragen. De politierechter is in beginsel verplicht om aan die eis te voldoen. Strafpleiters zullen ongetwijfeld van deze mogelijkheid gebruik gaan maken al was het alleen maar om de rechter meer bedenktijd te bezorgen.

Een nieuw en enigszins geruststellend element in de toelichting is de bedoeling van de minister de verruimde unus-rechtspraak te reserveren tot zaken die niet alleen bewijstechnisch eenvoudig zijn maar waarin ook de strafoplegging 'in sterke mate door richtlijnen en andere rechtsinstrumenten ter normering van straffen wordt bepaald' (zoals bij drugskoeriers). Als de regels zo zullen worden toegepast, valt er mee te leven. Maar zal het zo gaan? Is bij de capaciteitstekorten en grote voorraden dagvaardingsklare (en oude!) zaken de verleiding niet groot die toch maar op een politierechterzitting aan te brengen? Het wetsvoorstel is immers niet eenduidig beperkt tot bepaalde categorieën misdrijven. Als de regeling in de praktijk zou worden opgerekt, overheerst het nadeel van inlevering van collegiale rechtspraak verre boven het voordeel van snelle berechting.

De balans is niet eenvoudig op te maken. Twee rechtsbeginselen staan hier tegenover elkaar, zorgvuldigheid (collegiale rechtspraak) en snelheid (berechting binnen redelijke termijn). Het zal van het openbaar ministerie en de rechter (bij appointering) afhangen of de zorgvuldigheid niet al te zeer het kind van de rekening zal worden. Gelukkig weten we op voorhand al zeker dat advocaten de werking van de wet goed in de gaten zullen houden, en dat ze ervoor zullen waken dat achterstanden in de rechtspleging niet verhaald worden op de rechten van hun cliënten. ■